

GOTİKROMANTİK

Gece tabloları

E.T.A. HOFFMANN

Çeviri: Sami Türk - Ersel Kayaoğlu

CAN

E.T.A. HOFFMANN

Gece tabloları

GOTİK ROMANTİK 9

Can Yayınları 2053

Nachtstücke, E.T.A. Hoffmann

© 2012, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2012

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com, Shutterstock

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1442-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

E.T.A. HOFFMANN

Gece tabloları

ÖYKÜ

Almanca aslından çevirenler
Ersel Kayaoğlu - Sami Türk

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg' de doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizmi'nin ilk yazarlarından dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Die Elixire des Teufels* (1815-1816) ve *Lebensansichten des Katers Murr nebst fragmentarischer Biographie des Kapellmeister Johannes Kreisler* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestecine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann 1822'de Berlin'de öldü.

ERSEL KAYAOĞLU, 1969 yılında Bursa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Almanya'da tamamladı. Daha sonra İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu ve aynı anabilim dalında yüksek lisans ve doktora çalışması yaptı. Halen İÜ Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde doçent olarak görev yapan Kayaoğlu'nun Ernst Jünger, Michael Krüger, Ingrid Noll, Imre Kertész, Hans Magnus Enzensberger, Hans Sarkowicz'ten yaptığı çeviriler dışında *Medyalararasılık* adlı bir çalışması da var.

M. SAMİ TÜRK, 1986 yılında İstanbul'da doğdu. 2008 yılında Marmara Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu. Halen İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimi görmekte olan Türk, aynı zamanda 2011 yılından beri Sakarya Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda okutmanlık yapmaktadır.

İçindekiler

I. BÖLÜM

Kum Adam	13
Ignaz Denner	57
G.deki Cizvit Kilisesi	113
Sanctus	145

II. BÖLÜM

Issız Ev	169
Meşruta	203
Vaat	287
Taş Kalp	319

BİRİNCİ BÖLÜM

KUM ADAM¹

Nathanael'den Lothar'a

Elbette hepiniz, bu kadar uzun – uzun zaman yazmadığım için çok tedirginsinizdir. Annem herhalde kızıyor, Clara da benim burada bir elim yağda, bir elim balda yaşadığımı, kalbime ve aklıma öylesine derinden kazıdığım melek yüzlü güzelimi tümünden unuttuğumu sanıyordur. – Ama durum böyle değil; her gün ve her saat sizleri düşünüyorum ve tatlı rüyalarda güzel Clara' cığımın sevimli yüzü gözümün önüne geliyor ve parlak gözleriyle bana, odanıza girdiğim andaki gibi edalı edalı gülümsüyor. – Ah, şimdiye kadar tüm düşüncelerimi altüst eden bu paramparça ruh hali içinde size nasıl yazabilirdim ki! – Korkunç bir şey hayatıma girdi! – Karşı karşıya kaldığım kötü kadere dair karanlık sezgiler, tek bir sıcak gün ışığını geçirmeyen kara bulutların gölgeleri gibi üzerimi kaplıyor. – Başıma neyin geldiğini artık sana söylemem lazım. Söylemek zorundayım, bunu kabul ediyorum, ama daha bunun düşüncesi bile beni deli gibi kahkaha atmaya zorluyor. – Ah candan sevdiğim Lothar!

1. Bu öykünün çevirisi Ersel Kayaoğlu'na aittir. Kitaptaki diğer öyküler Sami Türk'ün çevirisidir. (Y.N.)

Birkaç gün önce başıma gelen şeyin hayatımı gerçekten böylesine gaddarca tahrip edebildiğini sana biraz olsun hissettirebilmek için nasıl başlasam! Keşke burada olsan, o zaman kendin görebilirdin; ama şimdi kuşkusuz benim sanrılar gören bir budala olduğumu sanacaksın. – Kısacası, başıma gelen ve ölümcül etkisinden kaçınmak için boş yere çabaladığım o korkunç şey, birkaç gün önce, yani 30 Ekim’de öğleyin saat 12’de bir barometre satıcısının odama girmesinden ve bana mallarını göstermesinden ibaret. Hiçbir şey satın almayıp onu merdivenden aşağı yuvarlamakla tehdit ettim, neyse ki o da bunun üzerine kendiliğinden çekip gitti. –

Yalnızca bana ait olan, yaşamımı derinden sarsan ilişkilerin bu olaya bir anlam kazandırabileceğini, dahası o uğursuz satıcı bozuntusunun üzerimde düşmanca bir etki bırakmış olabileceğini tahmin etmişsindir. Gerçekten de öyle oldu. Sana ilk gençlik çağımın, keskin zekânla her şeyi açık seçik ve anlaşılır imgeler halinde kavrayabileceğin kadarını sükûnet ve sabırla anlatabilmek için var gücümle kendimi topluyorum. Tam başlayacakken senin güldüğünü, Clara’nınsa şöyle dediğini duyar gibi oluyorum: “Çocukça şeyler bunlar!” – Gülün, sizden rica ediyorum, içtenlikle gülüp alay edin benimle! – Sizden çok rica ediyorum! – Ama göklerdeki Tanrı biliyor ya, tüylerim diken diken oldu, öyle ki gülüp alay edin diye, delice bir çaresizlik içinde size yalvarır gibiyim, tıpkı Franz Moor’un Daniel’e yalvardığı gibi.¹ – Şimdi sadede gelelim! –

Öğle yemeği dışında biz, yani ben ve kardeşlerim,

1. Friedrich Schiller’in *Die Räuber* (Haydutlar) adlı dramasında Franz Moor, suç dolu kâbuslarını yok edecekse eğer, ona gülebileceğini söyleyerek kendisiyle alay etmesi için evin uşağı Daniel’e yalvarır; karş. Friedrich Schiller, *Die Räuber* V, 1. (Y.N.)

gün içinde babamızı pek görmezdik. Görevi onu fazlasıyla meşgul ediyor olmalıydı. Eskiden âdet olduğu üzere saat yedide oturulan akşam yemeğinden sonra hepimiz, annem de bizimle birlikte olmak üzere, babamın çalışma odasına gider ve yuvarlak bir masanın etrafına toplanırdık. Babam pipo yakar, yanında da büyük bir bardak bira içerdi. Çoğu zaman bize olağanüstü öyküler anlatır ve kendini buna öyle kaptırırdı ki, piposu sürekli sönerdi, bense yanan bir kâğıdı tutarak pipoyu tekrar yakmakla görevliydim, bu da benim için en büyük eğlencelerden biriydi. Ama bazen de elimize resimli kitaplar verir, sessiz ve donuk, koltuğunda öylece oturup duman bulutları çıkartır, hepimiz sisin içinde yüzer gibi olurduk. Böyle akşamlarda annem çok hüzünlü olurdu ve saat daha dokuzu vurmadan şöyle derdi: “Haydi çocuklar! – Yatağa! Yatağa! Kum Adam geliyor, hissediyorum.” Gerçekten de her defasında o anda bir şeyin ağır adımlarla gümbür gümbür merdivenden çıktığını duyardım, Kum Adam olmalıydı bu. Derinden duyulan ayak sesleri ve o gümbürtüler bana bir defasında özellikle korkutucu gelmişti. Bizi götürürken anneme sordum: “Anne! Bizi babamızdan hep ayıran bu kötü Kum Adam kim acaba? – Nasıl biri?” – “Kum Adam diye biri yok, sevgili çocuğum,” diye karşılık verdi annem. “Kum Adam geliyor dediğimde, bu, uykunuz gelmiş ve gözlerinizi, sanki içlerine kum serpilmiş gibi, açık tutamıyorsunuz demek.” – Annemin yanıtı beni tatmin etmedi, hatta çocuk ruhumda annemin, yalnızca ondan korkmayalım diye, Kum Adam’ı inkâr ettiği düşüncesi belirgin biçimde yer etmeye başladı; ne de olsa ben hep onun merdivenden çıktığını duyuyordum. Bu Kum Adam ve biz çocuklarla olan ilişkisi hakkında daha fazla şey öğrenme merakıyla dolup taşıyordum ve nihayet, en küçük kız kardeşime bakan yaşlı dadıya, bu Kum Adam’ın

nasıl bir adam olduğunu sordum. “Nathanael’ciğim,” diye yanıt verdi kadın, “hâlâ bunu bilmiyor musun? O kötü bir adam, yatmak istemediklerinde çocukların yanına gelir ve gözlerine avuç dolusu kum serper, çocukların gözleri kan revan içinde yuvalarından fırlar, sonra Kum Adam onları bir çuvala atar ve yavrularını beslemek için hilalin içine götürür; yavruları oradaki yuvada oturur, baykuşları gibi kıvrık gagalarıyla yaramaz çocukların gözlerini yerden kaldırıp yerler.” – Korkutucu Kum Adam’ın görüntüsü şimdi içimi kaplamış, feci bir şekilde gözlerimin önüne gelmişti; akşamleyin bir şeyin merdivenden gürültüyle yukarı çıktığını duyduğum anda korku ve dehşet içinde titremeye başladım. Annemin ağızından alabildiği tek şey, gözyaşları içinde kekeleyerek, “Kum Adam! Kum Adam!” diye haykırışım oldu. Bunun üzerine yatak odasına koştum, bütün bir gece boyunca Kum Adam’ın ürkütücü görüntüsü beni rahat bırakmadı. – Dadının bana Kum Adam ve hilaldeki çocuk yuvası hakkında anlattıklarının pek doğru olmayacağını anlayacak kadar büyümüşüm artık; yine de Kum Adam benim için ürkütücü bir hayalet olarak kaldı ve onun merdivenden yukarı çıkmakla kalmayıp babamın odasının kapısını da hızla açıp içeri girdiğini duyduğumda, korku – dehşet sarıyordu beni. Bazen uzun süre ortalıkta görünmüyordu, sonra arka arkaya daha sık geldiği oluyordu. Bu böyle yıllarca sürdü ve ben o tekinsiz hayalete alışmadım, kafamdaki korkunç Kum Adam imgesi solmadı. Babamla ilişkisi hayal gücümü giderek daha fazla meşgul etmeye başlamıştı: Aşılamaz bir çekingenlik bunu babama sormaktan beni alıkoyuyordu, ama bu gizemi bizzat – bizzat araştırmak, efsanevi Kum Adam’ı görmek için yıllarla birlikte içimde giderek daha büyük bir heves oluşmuştu. Kum Adam beni olağanüstülüğün, maceranın, çocuk ruhunda çok

kolay yer edinen yoluna sokmuştı. Koboldların¹, cadıların, parmak çocukların ve benzerlerinin tüyler ürpertici öykülerini dinlemekten ya da okumaktan daha fazla sevdiğim bir şey yoktu; ama Kum Adam her zaman başı çekiyordu, onu en tuhaf, en iğrenç şekillerde her yerde masalara, dolaplara ve duvarlara tebeşirle, kömürle çiziyordum. On yaşına geldiğimde annem beni çocuk odasından alıp koridorda babamın odasının yakınında bulunan küçük bir odaya yerleştirdi. Yine de, saatin tam dokuz vurmasıyla evin içinde o meçhul şahsın varlığı duyulduğunda, hızla ortadan kaybolmamız gerekiyordu. Küçük odamda, onun babamın odasına girdiğini hissederdim, kısa süre sonraysa evin içinde tuhaf kokulu hafif bir buhar yayılıyormuş gibi gelirdi bana. Merakımla birlikte, bir şekilde bu Kum Adam'la karşılaşmak için cesaretim de giderek artıyordu. Çoğu kez annem geçip gittikten sonra küçük odadan gizlice koridora süzülürdüm, ama hiçbir şey duyamazdım; çünkü Kum Adam, onu görebileceğim yere ulaştığımda, çoktan kapıdan girmiş olurdu. Sonunda karşı konulmaz bir dürtüyle, babamın odasında saklanmaya ve Kum Adam'ı bekleme-ye karar verdim.

Bir akşam babamın suskunluğundan, annemin üzüntüsünden Kum Adam'ın geleceğini anladım; bu nedenle çok uykum varmış gibi yapıp saat daha dokuz olmadan odayı terk ettim ve kapının hemen yanında gizli bir köşede saklandım. Evin kapısı gıcırdadı, yavaş, ağır, uğultulu adımların koridordan merdivene doğru ilerlediği duyuluyordu. Annem kardeşimle birlikte telaşla önümden geçti. Usulca – usulca babamın odasının kapısını açtım. Babam, her zamanki gibi sırtı kapıya dönük, kıpırdamak-

1. Germen mitolojisine göre, kobalt madenlerini lanetleyen küçük cinler. (Y.N.)

sızın kaskatı oturuyordu, beni fark etmedi, hızla içeri gir-
dim ve kapının hemen yanında duran, içinde babamın
giysilerinin asılı olduğu bir dolabın önüne çekilmiş perde-
nin arkasına geçtim. – Daha yakından – giderek daha ya-
kından yankılanıyordu ayak sesleri – dışarıdan tuhaf ök-
sürme, tıksırma ve homurdanma sesleri geliyordu. Korku
ve heyecandan, kalbim yerinden fırlayacak gibiydi. – Ka-
pının tam dibinde – tam dibinde kuvvetli bir ayak sesi –
kapı koluna sert bir hamle, kapı gümbürtüyle yerinden
oynuyor! – Güçbela cesaretimi toplayıp temkinlice ara-
dan bakıyorum. Kum Adam odanın tam ortasında, baba-
mın karşısında duruyor, ışıkların parlak yansıması yüzünü
yakıyor! – Kum Adam, korkunç Kum Adam, bize bazen
öğle yemeğine gelen o ihtiyar avukat Coppelius! –

Ne var ki en fecisinden bir dış görünüş bile, bende
bu Coppelius'tan daha derin bir dehşete yol açamazdı.
– Biçimsiz koca kafası, toprak sarısı suratıyla, kalın gri
kaşlarının altında yeşile çalan bir çift kedigözünün, insa-
nın içine işleyen keskin pırıltılar saçtığı geniş omuzlu, iri
bir adam düşün; uzun, haşmetli burnu üstdudağına sar-
kıyor. Eğri ağzı sık sık kötü niyetli bir gülüşle çarpılıyor;
sonra yanaklarda birkaç koyu kırmızı leke beliriyor ve
sıkılmış dişlerin arasından tuhaf şekilde tıslayan bir ses
çıkıyor. Coppelius her zaman demode kesimli kül grisi
bir ceket, yine aynı şekilde demode bir yelek ve panton-
lon ile siyah çorap ve yandan tokalı siyah ayakkabılarla
dolaşırdı. Küçük peruğu kafasının tepesini zar zor kapa-
tırdı, yapıştırma lüleler büyük kırmızı kulaklarının hayli
üzerinde durur ve saçları toplayıp yerleştirmeye yarayan
gevşekçe bağlanmış bir kese ensesinden dışarı çıkar, bu
nedenle de katlanmış boyunbağını tutan gümüş toka gö-
rülürdü. Zaten görünüşü büsbütün itici ve iğrençti; ama
biz çocuklara özellikle o boğumlu, kıllı koca elleri itici
geliyordu, bu nedenle onun dokunduğu hiçbir şeyi iste-

mez olmuştu. Bunu fark etmiş ve iyi yürekli annemizin gizlice tabağımıza koyduğu bir parça pastaya ya da tatlı bir meyveye şu ya da bu bahaneyle dokunmak, onun eğlencesi haline gelmişti ve bizler, sevinmemiz için verilen bu tatlının, gözlerimizde parlayan yaşlarla, iğrenip tiksindiğimizden tadına bile bakmak istemezdik. Bayram günlerinde babam bize küçük bir kadeh tatlı şarap ikram ettiğinde de yine böyle yapardı. Çabucak ellerini uzatır, hatta kadehi mosmor dudaklarına değdirir ve bizler öfkemizi ancak sessizce iç çekerek ifade edebildiğimizdeyse gayet şeytanca gülerdi. Bize küçük canavarlar deme âdetindeydi; o geldiğinde sesimizi çıkarmamız yasaktı ve biz, bilerek ve isteyerek en küçük sevincimizi engelleyen bu çirkin, kötü adama lanet okuyorduk. Annem de tıpkı bizim gibi iğrenç Coppelius'tan nefret ediyordu galiba; çünkü o ortaya çıktığı anda annemin neşesi, güleç kaygısız hali üzüntülü, karanlık bir ciddiyete dönüşürdü. Babam Coppelius'a karşı tuhafliklarına katlanılması ve her şekilde hoş tutulması gereken yüce bir varlıkmiş gibi davranıyordu. Onun sessiz bir işareti, en sevdiği yemeklerin pişmesi ve nadir şarapların açılması için yeterliydi.

Artık bu Coppelius'u gördüğümde, ondan başka hiç kimsenin Kum Adam olamayacağı düşüncesi ruhumda korku ve dehşetle yükseliyordu; şu var ki, Kum Adam benim için artık dadı masalında hilaldeki baykuş yuvasına yem olarak çocuk gözleri taşıyan o umacı değildi – Hayır! – Adım attığı her yere feryat – acı – ezeli ve ebedi yıkım getiren çirkin, uğursuz bir musibetti.

Donup kalmıştım. Fark edilme ve sert bir şekilde cezalandırılma tehlikesiyle karşı karşıya kalabileceğimi düşünerek olduğum yerde durdum, kulak kabartarak kafamı perdenin arasından uzattım. Babam Coppelius'u törensel bir havada karşıladı. "Haydi! – İş başına," diye

seslendi o da kısık, şirret bir sesle ve ceketini bir kenara fırlattı. Babam suskun ve suratı asık, geceliğini çıkarttı ve her ikisi de uzun siyah önlükler giydi. Bunları nereden aldıkları gözümden kaçıyordu. Babam bir gömme dolabın kapağını açtı; ne var ki uzun zaman gömme dolap sandığım şeyin aslında kara bir oyuk olduğunu, içindeyse küçük bir ocağın bulunduğunu gördüm. Coppelius babamın yanına yaklaştı ve ocaktan mavi bir alev çatırdayarak yükseldi. Etrafta bir yığın tuhaf alet duruyordu. Aman Tanrım! – İhtiyar babam o anda ateşe doğru eğildiğinde çok farklı göründü. Yüz hatlarını geren korkunç bir acı yumuşak, dürüst çehresini çirkin, iğrenç şeytan görünümüne dönüştürmüş gibiydi. Coppelius'a benziyordu. Coppelius ise kor kırmızısı maşayı sallayarak yoğun dumanın içinden parlak kütleler çıkarıyor, sonra da bunları büyük bir gayretle çekiçliyordu. Sanki etrafta insan suratları görünüyormuş gibi geliyordu bana, ama gözleri yoktu – bunların yerine korkunç, derin kara çukurlar vardı. “Gözleri ver, gözleri ver!” diye bağırdı Coppelius uğuldayan boğuk bir sesle. Vahşi bir dehşete kapılarak çığlık attım ve gizlendiğim yerden çıkarak yere kapaklandım. O anda Coppelius beni yakaladı, “Küçük canavar! – Küçük canavar!” diye söylendi dişlerini gıcırdatarak! – Beni tutup havaya kaldırdı ve ocağın üstüne fırlattı, alevler saçımı yakmaya başlamıştı: “Şimdi elimizde gözler var – gözler – bir çift güzel çocuk gözü.” Coppelius işte böyle fısıldayarak yumruklarıyla alevin içinden kor kırmızısı taneler tutup çıkarttı ve bunları gözlerime serpmek istedi. O anda babam yalvararak ellerini havaya kaldırdı ve bağırdı: “Üstat! Üstat! Nathanael'imın gözlerini bırak –gözlerini ona bırak!” Coppelius acı bir kahkaha atarak haykırdı: “O zaman gözleri oğlana kalsın ve zırlayarak dünyadaki görevini yerine getirsin; ama şimdi ellerin ve ayakların mekanizmasını iyice bir ince-

leyelim.” Bunu söyler söylemez beni eklemlerimi çatırdatacak kadar sert biçimde tuttu, ellerimi ve ayaklarımı sökerek birini şuraya, öbürünü buraya takıp durdu. “Hiçbiyerde düzgün durmuyo’ bunlar! – İhtiyar işi biliyormuş!” diye peltek peltek tısladı; ama etrafımdaki her şey kapkara bir karanlığa gömülüydü, ani bir kramp sinirlerden ve kemiklerden geçip gitti – artık hiçbir şey hissetmiyordum. Yumuşak sıcak bir esinti yüzümün üstünden kayıp geçti, ölüm uykusundan uyandım, annem üzerime doğru eğilmişti. “Kum Adam hâlâ burada mı?” diye kekeledim. “Hayır, sevgili çocuğum, uzun, uzun zaman önce gitti, sana zarar vermez!” – Annem böyle diyerek yeniden kazandığı birtanesini öpüp kucakladı.

Seni neden yorayım, candan sevdiğim Lothar! Neden ayrıntıları uzun uzun anlatayım, hâlâ söylenmesi gereken çok şey varken? Yeter! – Gizlice dinlerken yakalanmış ve Coppelius tarafından hırpalanmıştım. Korku ve dehşet beni haftalarca hasta yatıran bir ateşlenmeye yol açmıştı. “Kum Adam hâlâ burada mı?” – Sağlığıma yeniden kavuştuğumda, söylediğim ilk şey bu olmuştu ve iyileşmemin, kurtulmamın işaretiydi. – Sana gençlik yıllarımda en korkunç ânını da anlatmama izin ver; şimdi bana her şeyin renksiz görünmesinin nedeninin gözlerimin aptallığı olmadığını, karanlık bir alın yazısının, belki de yalnızca ölerken yırtabileceğim bulanık bir bulut perdesini yaşamımın üstüne gerçekten örttüğüne ikna olacaksın o zaman. –

Coppelius bir daha ortalıkta görünmedi, şehri terk ettiği söyleniyordu.

Bir yıl geçmiş olmalıydı, değişmeden kalan o eski âdet gereği, bir akşam yine yuvarlak masanın etrafında oturuyorduk. Babam çok neşeliydi ve gençliğinde yaptığı seyahatler hakkında çok eğlenceli şeyler anlatıyordu. O sırada, saat dokuzu vurduğunda, birden sokak kapısı-

nın menteşelerinin gıcırdadığını ve demir gibi ağır, yavaş ayak seslerinin koridordan gelip merdivenleri çıktığını duyduk. “Coppelius bu,” dedi annem beti benzi atarak. “Evet! – Bu, Coppelius,” diye tekrarladı babam donuk, kesik bir sesle. Annemin gözlerinden yaşlar boşaldı. “Ama baba, baba!” diye seslendi, “Böyle mi olmak zorunda?” – “Son kez!” diye karşılık verdi babam, “Bana son kez geliyor, seni temin ederim. Haydi git, çocuklarla git! – Gidin – yatmaya gidin! İyi geceler!”

Sanki ağır, soğuk bir taşın içine sıkıştırılmışım gibi gelmişti bana – nefesim tutulmuştu! Hareketsiz, öylece donup kaldığımda annem kolumdan tuttu: “Gel Nathanael, haydi gel!” – Beni götürmesi için kendimi bıraktım, odama girdim. “Sakin ol, sakin ol, yatağa yat! – uyu – uyu,” diye seslendi annem giderken; ama tarifsiz derin bir korku ve tedirginlik içinde kıvrılırken gözümü kırpmadım. Nefret ettiğim iğrenç Coppelius parıldayan gözlerle karşımda duruyor ve bana pis pis sırtıyordu, görüntüsünden kurtulmak için boş yere uğraşıp durdum. Herhalde gece yarısı olmuştu ki, sanki bir tüfek ateşlenmişçesine korkunç bir patlama sesi duyuldu. Bütün ev sarsıldı, kapımın önünden bir hışırtı ve uğultu sesi geçti, evin kapısı gürültüyle çarpıldı. “Bu, Coppelius!” diye dehşetle haykırarak yataktan fırladım. O anda keskin, acı dolu, çaresiz bir feryat duyuldu, babamın odasına doğru koştum, kapı açıktı, boğucu bir buhar bana doğru dışarı taşıyor, hizmetçi kız bağıyordu: “Eyvah, beyefendi! – Beyefendi!” – Buharların yükseldiği ocağın önünde yerde babam ölmüş, yatıyordu, yanarak kapkara olmuş, yüzündeki ifade korkunç biçimde çarpılmıştı, etrafında kız kardeşlerim iç çekip ağlaşıyorlardı – yanlarındaki annem ise baygın haldeydi! – “Coppelius, alçak şeytan, babamı sen öldürdün!” – Böyle haykırıyordum; aklım başımdan gitmişti. İki gün sonra babamı tabuta koyduklarında, yüz

ifadesi yaşarken olduğu gibi yine ılımlı ve yumuşaktı. Şeytani Coppelius'la bağının onu ebedi felakete sürüklememiş olabileceği düşüncesi ruhum için tek teselli oldu. –

Patlama komşuları uyandırmıştı, olay etrafta duyuldu ve resmî makamlara intikal etti, onlar da Coppelius'tan hesap sormak istiyordu. O ise hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu.

Şimdi sana, candan sevdiğim dostum, o barometre satıcısının işte bu lanet olası Coppelius olduğunu söylersem, bu kötülük dolu şahsı ağır bir felaketin habercisi olarak gördüğüm için bana darılmayacaksınız. Farklı giyinmişti, ama Coppelius'un yapısı ve yüz hatları, yanılmayacağım kadar derin biçimde ruhuma kazınmış durumda. Ayrıca Coppelius adını bile değiştirmemiş. Duyduğuma göre, burada kendisini Piemonteli mekanikçi olarak tanıtıyor ve adının Giuseppe Coppola olduğunu söylüyormuş.

Onunla hesaplaşmakta ve babamın ölümünün intikamını almakta kararlıyım, her nasıl sonuçlanacaksa sonuçlansın.

Uğursuz musibetin ortaya çıktığından anneme söz etme – sevgili şirin Clara'ma selamlarımı ilet, ona sakın ruh haliyle yazacağım. Hoşça kal vs. vs.

Clara'dan Nathanael'e

Bana oldukça uzun zamandan beri yazmadığın doğru, ama yine de beni aklında ve düşüncelerinde taşıdığına inanıyorum. Çünkü kardeşim Lothar'a yazdığın son mektubunu göndereceksen zarfa onun yerine benim ismimi yazdığında, herhalde pek yoğun biçimde beni düşünüyordun. Sevinçle mektubu açtım ve yanlışlığı ancak "Candan sevdiğim Lothar!" sözcüklerinde fark ettim. –

Gece tabloları

E.T.A. HOFFMANN

Gece Tabloları, Aydınlanmacı aklın “bilinmeyen” olarak damgaladığı, ürkütücü bulduğu için hayatın dışına attığı dünyalara kapı aralıyor. Bu öyküler okurunu uçurumun kenarındaki hastalıklı ruhların, suçun ve kötülüğün, fantazmanın ve deliliğin, doğaüstünün ve bilinmezlin dünyasına taşıyor.

Geceyi mekân edinen öyküler değil bunlar; gecenin karanlığını gündüze taşıyan, dolayısıyla da insanı kendi karanlığına hapsederek geceyi büyüten, uzatan, sürekli kılan öyküler... Kitabı oluşturan sekiz öyküden her biri, bu açıdan insan ruhunun en dip, en kuytu köşelerine ayrı bir noktadan ışık tutuyor. Resmin bütünündeysen Hoffmann'ın sonsuz gecemize yüklediği anlam var.

Gece Tabloları'nın ilk öyküsü “Kum Adam”, yayınlanmasından yüz yıl sonra Freud'un “tekinsiz” kavramını oluşturmasına zemin hazırlamış; Freud aynı adlı ünlü makalesinde Hoffmann'ın bu öykülerde geceye yüklediği anlamı, tüm karmaşasıyla modern kültürün insan ruhundaki tezahürü şeklinde ele almıştır.

Öykülerini, gerçekliğinden şüphe duyulmadan hayalle bezeyen E.T.A. Hoffmann'ın eserleri, fantastik realizmin başyapıtlarıdır.

ISBN 978-975-07-1442-9

9 789750 714429